

IISALMEN PERUSOPETUKSEN OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA

2023

Sisällysluettelo

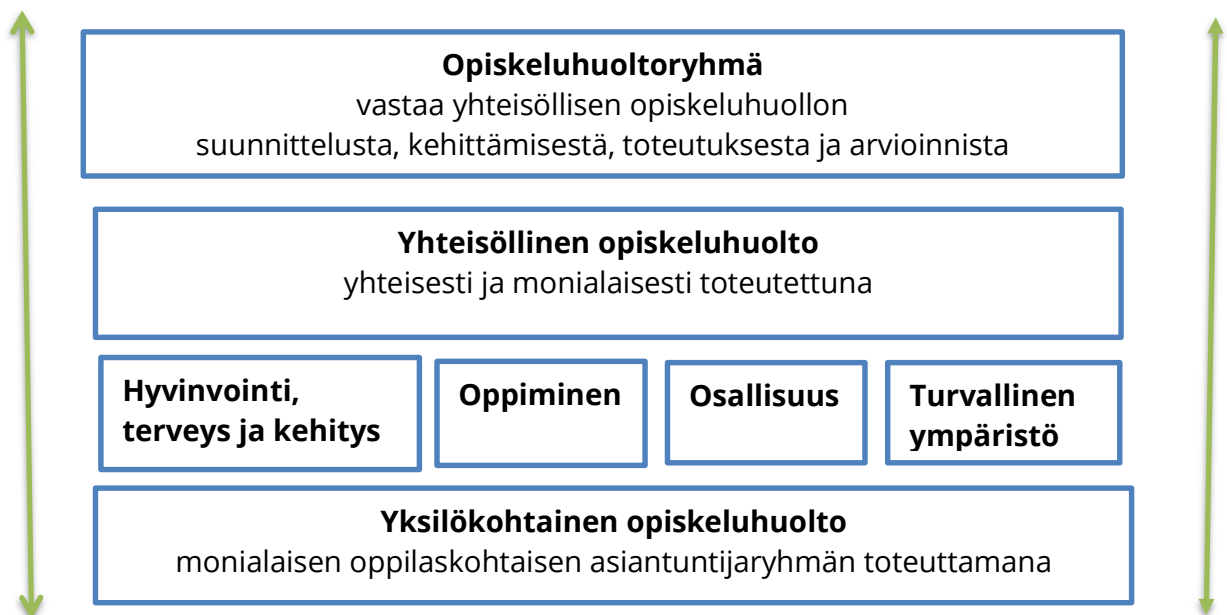
Johdanto	2
1. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista	3
1.1 Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta	3
1.2 Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista	4
2. Yhteisöllinen opiskeluhoito ja sen toimintatavat	4
2.1 Oppilaiden ja koulu yhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset ..	5
2.2 Koulukohtaisten opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat.....	6
2.3 Poissaolojen ehkäisemisestä, suunnitelmallisesta seurannasta ja poissaoloihin puuttumisesta	8
2.4 Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen.....	9
2.5 Yhteistyö ja käytänteet koulu ympäristön terveellisyys ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa	9
3. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito)	10
3.1 Oppilaan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin (kouluterveydenhoito, kuraattori- ja psykologipalvelut).....	10
3.2 Yksittäisen oppilaan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen.....	11
3.3 Opiskeluhoitokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoitorekisterille.....	12
3.4 Tarvittavan opiskeluhoito järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä.....	12
3.5 Opettajan laajaan terveystarkastukseen luokilla 1, 5 ja 8 antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytänteet (ml. suostumuksen hankkiminen) koulussa	13
3.6 Oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet.....	13
4. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa	14
4.1 Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoito toteuttamiseen	14
4.2 Koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä.....	15
4.3 Opiskeluhoito moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalahoitojen yhteydessä.....	15
4.4 Yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi	18
4.5 Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoito periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille	19
5. Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma	21
5.1 Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.....	22
5.2 Kriisisuunnitelma (suunnitelma kriisi-, uhka- ja vaaratilanteiden varalle).....	22

Johdanto

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä. Opiskeluhuollon tavoite on tuottaa kodin ja viranomaisten yhteistyöllä lapsille, oppilaille ja opiskelijoille opiskeluhoitoa palveluineen. Opiskeluhoitotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen oppilaaseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen.

Iisalmen kaupungin perusopetuksen opiskeluhoitosuunnitelman lähtökohtana on Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013). Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määrätään opiskeluhoitosuunnitelman tekemisestä, joka tehdään opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmana.

Opiskeluhoito jakautuu yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen opiskeluhoitoon. Yhteisöllinen opiskeluhoito yhdistää koulun sidosryhmät ja toimijat yhteisölliseen opiskeluhoitotyöhön ja koulussa toimivaan opiskeluhoitoryhmään. Yhteisöllistä opiskeluhoitoa kehittää koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä. Yksilökohtaista opiskeluhoitoa varten muodostetaan tapauskohtainen asiantuntijaryhmä, joka käsittelee yksittäisen oppilaan huolen aiheeksi nousseita asioita. (kuvio 1.)

Kuvio 1. Opiskeluhoollon kokonaisuus

Oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämää opiskeluhoitoa. Opiskeluhoillon psykologi- ja kuraattoripalveluilla tarkoitetaan opiskeluhoillon psykologin tai kuraattorin antamaa koulunkäynnin tukea ja ohjausta. Tavoitteena on edistää kouluyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä oppilaiden perheiden ja muiden läheisten kanssa. Tavoitteena on tukea oppilaiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia.

Oppilaalla on oikeus päästä keskustelemaan psykologin tai kuraattorin kanssa seitsemän arkipäivän kuluessa yhteydenotosta, kiireellisissä tilanteissa samana tai seuraavana työpäivänä. Kuraattorin tai psykologin arvion perusteella oppilaalla on oikeus saada riittävä tuki ja ohjaus opiskeluun ja kehitykseen liittyvien vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi.

Opiskeluhoillon palveluiden järjestämisestä vastaa Pohjois-Savon hyvinvointialue yhteistyössä koulujen kanssa. Tässä suunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen opiskeluhoillon ja yksilökohtaisen opiskeluhoillon käytänteet, jotka ovat yhteisiä lisälmen perusopetuksen kouluissa, mutta kouluilla voi olla myös omia opiskeluhoillon toimintaan liittyviä käytänteitä. Koulut tarkentavat koulukohtaiset toimintatavat yhteistyössä opiskeluhoillon kanssa lukuvuosisuunnitelmaansa. Koulun lukuvuosisuunnitelmassa kuvataan tarkemmin myös yhteistyön käytännöt oppilaiden ja huoltajien kanssa ja kerrotaan suunnitelman toteuttamisesta sekä toiminnan arvioinnista.

Tämän suunnitelman rinnalla perusopetuksessa huomioidaan Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ja lisälmen kaupungin hyvinvointikertomus, jotka kuvaavat hyvinvoinnin tilaa, tavoitteita ja suunniteltuja toimia lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi.

1. Arvio opiskeluhoillon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoiltopalveluista

1.1 Arvio opiskeluhoillon kokonaistarpeesta

Opiskeluhoillon kokonaistarvetta arvioidaan opiskeluhoillon palveluiden asiantuntijoiden toimittamien seurantatietojen avulla. Kokonaistarpeen arviointi edistää käytettävissä olevien resurssien kohdentamista yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen opiskeluhoiltoyöhön sekä opiskeluhoillon yhteistyöhön. Palvelun kohdentamista ohjaa THLn kouluterveyskyselyn tulokset.

lisälmessa opiskeluhoitojen palveluiden järjestämisestä ja sen edellyttämästä työn- ja vastuunjaosta sekä palveluiden toteuttamisessa tarvittavasta yhteistyöstä vastaa Pohjois-Savon hyvinvointialue. Opiskeluhoitojen palvelut kohdennetaan yksittäisiin oppilaisiin, kouluyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä opiskeluhoitojen kehittämiseen ja seurantaan.

1.2 Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

lisaalmen perusopetuksen opiskeluhoitojen palvelut tuottaa Pohjois-Savon Hyvinvointialue. Opiskeluhoitojen kokonaisuuteen kuuluvat kouluterveydenhoitojen terveydenhoitaja- ja lääkäripalvelut, perusopetuksen kuraattori- ja psykologipalvelut, sekä jalkautuvat psykiatriset sairaanhoitajat, joiden erikoisosaaminen kohdentuu lasten- ja nuorten mielenterveys- ja päihdetyöhön. Opiskeluhoitoa johdetaan yhtenä kokonaisuutena perhekeskuksesta käsin. Uudet suositukset henkilöstömitoituksesta ovat astuneet voimaan ja kuraattori-, psykologipalveluiden osalta nämä kirjataan lakiin elokuussa 2023. Hyvinvointialue pyrkii noudattamaan suosituksia sekä lain velvoittamia henkilöstömitoituksia.

lisaalmen perusopetuksen opiskeluhoitojen palveluissa aikaisemmat henkilöstömitoitussuositukset ovat pääosin toteutuneet, pois lukien psykologien täyttämättömät virat, johtuen ammattiryhmän heikosta saatavuudesta valtakunnallisesti. Käynnissä on nyt vuoden 2023 kesän ja alkusyksyn aikana mitoitusten uudelleenlaskenta ja tarvittavien vakanssien esitykset Hyvinvointialueen johtoryhmään.

2. Yhteisöllinen opiskeluhoito ja sen toimintatavat

Yhteisöllinen opiskeluhoito on tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Oppilaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:n (opetussuunnitelman mukainen ja opetuksen järjestäjän opiskeluhoito) mukaisesti yhteisöllisen työn kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä. Koulun henkilökunnalla on ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista.

Yhteisöllinen opiskeluhoito luo kouluyhteisössä edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat vahvistavat ongelmien

ennaltaehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä. (kuvio 2.)

Kuvio 2. Yhteisöllisen opiskeluhoollon tehtävät

2.1 Oppilaiden ja koulu yhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset

Hyvinvoinnin ja turvallisuuden seuraamiseksi kouluilla on olemassa useita valtakunnallisia, paikallisia ja koulukohtaisia tiedonlähteitä, kuten

- Kouluterveyskysely
- TEAviisari
- Koulu yhteisön terveellisyys ja turvallisuus sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastus
- KiVa koulu -ohjelman tilannekartoitukset
- Laajojen terveystarkastusten koulukohtaiset yhteenvedot
- Fyysisen toimintakyvyn mittaus Move
- Oppilaille ja huoltajille suunnatut hyvinvointikyselyt, jne.

Kuvio 3. Tietoa yhteisön hyvinvoinnista

Koulun yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä kerää säännöllisesti tietoa oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvoinnista, terveydestä ja turvallisuudesta sekä suunnittelee näiden pohjalta toteutettavat toimenpiteet. Tehtyjen toimenpiteiden toimivuutta ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan.

2.2 Koulukohtaisten opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat

Koulun yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä on yhdessä toimimista tarvittaessa eri sidosryhmien kanssa ja koulun ajankohtaisiin ilmiöihin ja tarpeisiin reagoivaa yhteistyötä. Yhteisöllisen opiskeluhoillon työote on ennaltaehkäisevä.

lissalnessa koulukohtaista opiskeluhoitoryhmää johtaa rehtori. Koulun yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä kokoontuu rehtorin johdolla koulun lukuvuosisuunnitelmassa suunnitellulla tiheydellä. Rehtori kokoaa ryhmän tarkoituksen mukaisesti ja koulun tarpeiden näkökulmasta. Koulun koko, toimintamallit ja yhteistyötahot vaikuttavat ryhmän kokoonpanoon. Koulukohtaiseen opiskeluhoitoryhmään voivat kuulua rehtori, erityisopettajat, koulun opettajat, koulunkäynninohjaaja tai koulunkäynninohjaajien edustaja, varhaiskasvatuksen esiopettaja, terveydenhoitaja, vanhempainyhdistyksen edustajat, oppilaskunnan edustajat, koulupsykologi ja kuraattori. Ryhmän

jäseninä voivat olla myös mm. järjestöedustajat, seurakunta, poliisi, Ankkuri-tiimi, pakolaisohjaajat, nuorisotoimi, Perhekeskus, muut asiantuntijajäsenet jne. Pienillä kouluilla voi olla myös yhteinen, yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä. Oleellista on, että oppilaat ja huoltajat ovat edustettuina koulun yhteisöllisessä opiskeluhoitoryhmässä. Opiskeluhoitoryhmän kokoonpano voi vaihdella esim. käsiteltäessä eri teemoja, mutta yleensä koululle on määritelty kiinteä opiskeluhoitoryhmä. Suuremmissa kouluissa voi olla tarkoituksen mukaista perustaa yhteisölliseen opiskeluhoitoon myös ns. arjessa tiheämmin kokoontuva ja koulun hyvinvointityötä valmisteleva/ suunnitteleva/ ylläpitävä opiskeluhoitoryhmä, jonka kokoonpano on pienempi ja tarvittaessa asiakkohtaisesti koottu.

Koulukohtaisen opiskeluhoitoryhmän ensisijaisena tehtävänä on koulukohtaisen yhteisöllisen opiskeluhoillon ylläpito sekä vastata, suunnitella, arvioida ja kehittää yhteisöllisen opiskeluhoillon toimintaa. Keskeistä ovat sellaiset keinot, jotka tukevat osallisuutta ja myönteistä vuorovaikutusta ja tunneilmastoa. Lisäksi keskiössä ovat keinot, jotka pyrkivät ennaltaehkäisemään ongelmia esimerkkinä tunnetunnit tai kiusaamisen ehkäisyyn liittyvät menetelmät ja interventiot. Toimenpiteet kohdistuvat usein opetusryhmiin tai osaan niistä. Yhteisöllisen opiskeluhoillon tärkeitä tehtäviä ovat myönteisen ryhmädynamiikan tukeminen, hyvän luokkahengen edistäminen ja varhainen puuttuminen eri ryhmien toiminnan kielteisiin ilmiöihin. Koulukohtaisen opiskeluhoitoryhmän toimintaan eivät sisälly yksittäisten oppilaiden huolen asiat.

Koulukohtaiselle opiskeluhoitoryhmälle kuuluvat mm. seuraavat tehtävät:

- koulukohtaisen vuosikellon suunnittelu lukuvuosisuunnitelmaan
- koulun terveydellisten olojen tarkastaminen (THL joka 3.vuosi)
- kiusaamista ehkäisevä työ (toimintamallit, yhteistyö hyva-toimijoiden ja työryhmien kanssa)
- oppilaiden hyvinvointia koskevan tiedon keruu, käsittely ja reagointi
- hyvinvointia lisäävän toiminnan suunnittelu
- kodin ja koulun yhteistyö oppilaan hyvinvointia ja koulunkäyntiä koskevissa opiskeluhoollollisissa asioissa
- verkostotyön suunnittelu ja koordinointi
- henkilökunnan sitouttaminen toimintaan
- tuen muotojen kohdentamisen käytänteet
- yhteisöllisyyden tukeminen

- ammatillinen tuki ja konsultaatio
- koulun opiskeluhooltotoiminnan kehittäminen ja arviointi

2.3 Poissaolojen ehkäisemisestä, suunnitelmallisesta seurannasta ja poissaoloihin puuttumisesta

Koulussa pyritään ennaltaehkäisemään poissaoloja varhaisella puuttumisella, sillä koulupoissaoloilla voi olla negatiivisia seurauksia lapsen ja nuoren hyvinvoinnille ja oppimiselle. Perusopetuslaki velvoittaa huoltajan huolehtimaan lapsensa oppivelvollisuuden suorittamisesta (PoL 26 §). Oppivelvollisuuden suorittamiseen kuuluu läsnäolo koulussa. Mikäli oppilas ei voi osallistua opetukseen, tulee siitä ilmoittaa koululle. Huoltaja ilmoittaa lapsensa äkillisestä poissaolosta esimerkiksi sairauden takia jo ensimmäisenä poissaolopäivänä. Mikäli poissaoloilmoitusta ei tule, opettaja ottaa yhteyttä huoltajaan. Luokanopettajan tai luokanvalvojan vastuulla on valvoa poissaoloja ja selvittää poissaolojen syyt. Poissaoloja seurataan päivittäin.

Poissaoloihin puuttuminen voi olla tarpeen esimerkiksi seuraavissa tilanteissa:

- selvittämättömät ja luvattomat poissaolot
- toistuvat poissaolot tietyiltä päiviltä tai tunneilta
- runsaat myöhästelyt
- jos poissaolojen syynä oleva sairaus ei ole selkeä ja poissaolo jatkuu pitkään ilman lääkärin tai hoitavan tahon lausuntoja
- jos oppilaan suoriutumisen taso laskee merkittävästi

lissalnessa on käytössä poissaoloihin puuttumisen malli:

<https://www.iisalmi.fi/Suomeksi/Palvelut/Kasvatus-ja-koulutus/Perusopetus/Oppilaan-hyvinvoinnin-tukeminen>

Poissaolojen suunnitelmallinen ennaltaehkäisy (erillinen liite)

Poissaolojen anominen etukäteen:

Poissaoloon koulusta on aina oltava perusteltu syy. Luvan 1–5 päivän poissaoloon myöntää luokanopettaja tai -valvoja, luvan yli viiden päivän poissaoloihin antaa rehtori. Lupa anotaan Wilman lomahakemuksella. Huoltajan tai oppilaan itse on otettava selvää poissaoloajan läksyistä ja koulussa

opiskeltavista asioista sekä sovittava kokeiden suorittamisesta opettajien kanssa. Huoltajan velvollisuus on huolehtia oppilaan opiskelusta poissaolon ajan.

2.4 Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen

Kaikki päihteet ovat kielletty kouluissa. Kaikissa huomioissa käytöstä otetaan yhteys huoltajiin.

Koulun päihdekasvatustyöhön kuuluu:

- Ennaltaehkäisevä ja korjaava päihdetyö sekä seuranta (mm. ennaltaehkäisevän päihdetyöntekijän oppitunnit)
- Terveyskasvatus, erilaisten tapahtumien ja vierailijoiden järjestäminen
- Päihteiden kokeilijoiden ja käyttäjien kanssa käytävät keskustelut ja tarvittaessa hoitoonohjaus
- Avunsaannin varmistaminen yhteistyössä sosiaali- ja terveyshuollon sekä poliisin kanssa
- Huoltajien motivoiminen avun hakemiseen lapselle, nuorelle ja perheelle

Jos oppilaalla on tupakkatuotteita tai päihteitä, ne takavarikoidaan. Takavarikoidut tavarat ja aineet toimitetaan huoltajalle. Haltuun otettujen päihteiden ja huumausaineiden luovuttamisesta poliisille säädetään perusopetuslaissa (PoL 36 g §). Tarvittaessa annetaan järjestyssääntöjen mukaiset rangaistukset. Tehdään tarvittaessa ilmoitus lastensuojeluun.

2.5 Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

lisalmen kouluissa suoritetaan säännöllisin väliajoin terveellisyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkistus. Ao. työryhmän koollekutsumisesta vastaa rehtori. Oppilaitoksen opiskeluhuoltoryhmällä on tärkeä rooli koulukohtaisen tarkastustoiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa sekä tulosten ja jatkotoimenpiteiden toteuttamisessa ja seurannassa. Tarkastuksessa mukana ovat mm. ympäristöterveystarkastaja, terveydenhoitaja tai -hoitajat, tarvittaessa lääkäri, työsuojelu, kiinteistönhoidon edustaja, vanhempainyhdistyksen edustaja, oppilaskunnan edustaja sekä koulun henkilökunnan edustaja. Huoltajien ja oppilaiden osallisuutta voidaan lisätä myös ennakoivalla kyselyllä ja tuoda kyselyn tulokset tarkastuksessa tiedoksi. Henkilökunnan ja työsuojelun osallisuutta vahvistetaan mm. liittämällä riskien arviointi osaksi terveydellisten olojen tarkastusta.

Koululla pidetään vuosittain yhteinen katselmus Iisalmen kaupungin tilapalvelun edustajan kanssa koulun korjaustarpeiden kartoittamiseksi. Kouluissa tehdään jatkuvaa vaarojen arviointia. Turvallisuuskävelyt, poistumisharjoitukset ja sisään suojautumisen harjoitukset koskevat vuosittain koko kouluyhteisöä. Terveystenhoitajat osallistuvat moniammatillisiin työryhmiin pyydettyä arviomaan esimerkiksi kouluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Ensiavun järjestämiseksi kouluissa on oltava ensiapukaappi, jonka sisällön on määritellyt terveydenhoitaja, mutta hankintavastuu ja tavaroiden ajantasaisuuden ylläpito kuuluvat koululle.

3.Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito)

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan kouluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoillon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoitoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisessa opiskeluhoollossa seurataan ja edistetään oppilaan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea.

Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Oppilaiden yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä opiskeluhoillon tuen suunnittelussa että koulun arjessa. Opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja hänen huoltajiensa kanssa. Oppilaan omat toivomukset ja mielipiteet on otettava huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti.

3.1 Oppilaan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin (kouluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut)

Yksilökohtainen opiskeluhoito perustuu aina oppilaan sekä tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan osallisuus ja mielipiteet otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti.

3.2 Yksittäisen oppilaan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen

Oppilaan tai tietyn oppilasryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseksi oppilaille kootaan monialainen asiantuntijaryhmä. Opiskeluhuolto kuuluu kaikille. Luokanopettajan/luokanvalvojan vastuulla on koota ryhmä joko omasta tai muualta tulleesta aloitteesta. Monialaiseen asiantuntijaryhmään voi kuulua tapauskohtaisesti seuraavia henkilöitä: luokanvalvoja/luokanopettaja, erityisopettaja, opo, koulukuraattori, terveydenhoitaja, psykologi, koulupsyykkari, rehtori. Kokoonpano vaihtelee käsiteltävän asian mukaan. Osallistuminen edellyttää huoltajan tai oppilaan antamaa yksilöityä kirjallista lupaa. Rehtori ei tule esteelliseksi tekemään oppilasta koskevia hallintopäätöksiä sillä perusteella, että hän on saanut oppilasta koskevia tietoja toimiessaan asiantuntijaryhmän jäsenenä.

Asiantuntijaryhmän tulee nimetä keskuudestaan vastuuhenkilö ja ryhmän toiminta tulee dokumentoida yhteisesti käytettävissä olevaan opiskeluhuollon kertomukseen. Opiskeluhuoltokertomuksen tulee sisältää laissa määritellyt asiat. Opiskeluhuoltokertomus on salassa pidettävä asiakirja.

Asian käsittely monialaisessa asiantuntijaryhmässä perustuu oppilaan ja huoltajan suostumukseen. Lastensuojelulain mukainen 12-vuotias, +/- kaksi vuotta, oppilas on itse kykenevä arvioimaan suostumuksen merkityksen ja siten voi sen itse antaa. Arvio tulee kuitenkin aina tehdä tapauskohtaisesti, sillä lapset kehittyvät eri tahtiin. Ellei opiskelijalla ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, suostumuksen antaa huoltaja tai muu laillinen edustaja. Suostumusta pyydetään vain yhdeltä vanhemmalta, ellei ole jotain erityistä syytä pyytää molemmilta. Erityinen syy voisi olla esimerkiksi se, että huoltajat ovat itse toivoneet, että kaikissa asioissa ollaan yhteydessä molempiin huoltajiin.

Oppilaan kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja tai oppilaan läheisiä. Alaikäisellä ja vajaavaltaisella on oikeus kieltää huoltajaa tai muuta laillista edustajaa osallistumasta itseään koskevaan asian käsittelyyn ja saamasta häntä koskevia tietoja. Mahdollisia syitä voivat olla jokin painava syy ja jos käsittely ei selvästi ole vastoin hänen etuaan. Arvion edun vastaisuudesta tekee opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhuollon palveluja.

Opiskeluhoitoryhmän jäsenillä sekä opettajilla on oikeus pyytää neuvoa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta. Neuvoa pyytävä saa ilmaista salassa pidettäviä tietoja ja konsultoida muita asiantuntijoita niin, ettei ilmaise oppilaan nimeä.

3.3 Opiskeluhoitokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoitokertomukselle

Henkilötietoja sisältävien asiakirjojen laatimisesta opetustoimessa ei ole säädetty erikseen, vaan sovellettavaksi tulee yleislakina Tietosuojalaki (1050/2018). Opiskeluhoitokertomuksiin kirjataan tiedot, jotka kuvaavat yksittäisen oppilaan opiskeluhoitoa ja suunniteltuja ja toteutettuja yksilöllisiä opiskeluhoitoa tukitoimia. Lisäselvitys opiskeluhoitokertomus tehdään sähköisenä Wilmaan. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi. Koulutuksen järjestäjä ylläpitää rekisterinpitäjänä monialaisen yksilökohtaisen opiskeluhoitoa rekisteriä. Jos sivulliselle annetaan opiskeluhoitokertomukseen sisältyviä tietoja, merkitään lisäksi mitä tietoja on luovutettu ja kenelle niitä on luovutettu sekä millä perusteella luovutus on tehty. Sivullisella tarkoitetaan henkilöä, joka ei osallistu asianomaisen opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhoitoa tarpeen selvittämiseen tai se toteutukseen.

Rekisteriin tallennetaan koulun yksilökohtaisessa opiskeluhoitoa laadittavat opiskeluhoitokertomukset sekä muut yksilökohtaisen opiskeluhoitoa asiassa saadut tai laaditut asiakirjat. Rekisterin vastuuhenkilö on rehtori, jonka on määriteltävä tapauskohtaisesti käyttöoikeudet sanottuun rekisteriin tallennettaviin tietoihin. Opiskeluhoitoa rekistereihin tallennettavien tietojen käsittelyssä noudatetaan julkisuuslain (621/1999) säännöksiä sekä EU:n tietosuojasetuksen määräyksiä. Opiskeluhoitoa koskevat asiakirjat ovat ehdottomasti salassa pidettäviä. Opiskeluhoitoa asiakirjoihin voi sisältyä esimerkiksi oppilaan terveydentilaa koskevia asioita, jotka ovat sinällään myös muiden säännösten perusteella salassa pidettäviä asiakirjoja.

3.4 Tarvittavan opiskeluhoitoa järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäamisen yhteydessä

Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle järjestetään tarvittava opiskeluhoito. Opiskeluhoitoa näkökulmasta tuen tarpeessa voi samanaikaisesti olla useampia: oppilas, joka on käyttäytynyt moitittavasti (tekijä) sekä oppilas, joihin edellä mainitut asiat ovat kohdistuneet (uhri). Opiskeluhoitoa tukea voidaan tarvita myös koko yhteisön tasolla, esimerkiksi jos yksittäisen opiskelijan

väkivaltainen tai uhkaava käyttäytyminen on aiheuttanut koulussa turvattomuutta ja pelkoa. Yhteisötasolla opiskeluhoitoa toteuttaa koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä. Samassa yhteydessä tulee käynnistää myös opiskeluhoillon monialaisen asiantuntijaryhmän toiminta yksittäisen oppilaan tueksi ja tukitoimet sekä tarvittava yhteistyö lastensuojeluviranomaisten ja poliisin kanssa. Myös yhteistyö oppilaitoksen sijaintikunnan muiden turvaverkkojen kanssa tukee opiskelijan selviytymistä ja ehkäisee syrjäytymistä. Oppilaan opintojen ohjaaminen ja tarvittavat opiskeluun tukeen liittyvät menettelytavat suunnitellaan oppilaan tarpeiden mukaan. Usein tarvitaan yhtäaikaaisesti sekä koulu- tai opiskelijaterveydenhuoltoon että kuraattori- ja psykologityöhön liittyviä tukitoimia ja tukitoimien kohdentamista kurinpitörangaistukseen johtavien vaikeuksien selvittämiseksi. Näitä voivat olla muun muassa mielenterveyteen, päihteiden ja huumeiden käyttöön yms. liittyvät seikat.

3.5 Opettajan laajaan terveystarkastukseen luokilla 1, 5 ja 8 antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytänteet (ml. suostumuksen hankkiminen) koulussa

Peruskoulun oppilaille tehdään määräaikaista terveystarkastuksia vuosittain. Laajoja terveystarkastuksia, joissa mukana on terveydenhoitajan lisäksi lääkäri, tehdään 1. luokalla, 5. luokalla ja 8. luokalla. Muilla luokilla tarkastukset tekee terveydenhoitaja. Huoltajan kirjallisella suostumuksella pyydetään opettajan arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa. Opettajan kanssa keskustellaan luokan oppilaista ennen tarkastusta ja tarkastusten jälkeen, sekä tehdään luokkakohtainen yhteenveto, joka ei sisällä oppilaiden henkilötietoja. Kahdeksannen luokan terveystarkastuksessa arvioidaan oppilaan erityiset tarpeet ammatinvalinnan ja jatko-opiskelun kannalta, sekä suunnitellaan tarvittavat tukitoimet. Määräaikaisten terveystarkastusten lisäksi järjestetään yksilöllisen tarpeen mukaisia käyntejä.

3.6 Oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet

Jos oppilaalla on erityisruokavalio, ruoka-aineallergia tai yliherkkyys on vastuu siitä ilmoittamisesta aina huoltajalla. Tällöin huoltajan tulee ottaa yhteyttä lapsensa koulun kouluterveydenhoitajaan, joka ohjaa asiassa eteenpäin. Terveydellisistä syistä tarvittavan erityisruokavalion järjestämiseksi terveydenhoitaja kirjoittaa oppilaalle todistuksen ruokahuoltoon varten ja keskusteleo oppilaan kanssa ravitsemusasioista. Oppilaan voi ohjata myös tarvittaessa ravitsemusterapeutille.

Mikäli koulun oppilaalla on hoitoa vaativa sairaus, on terveydenhoitaja/lääkäri lähinnä konsultoiva tukitoimi koululle. Oppilaan sairauden mukainen hoitosuhde on pääasiallisesti muualla, mutta tarvittaessa kouluterveydenhuolto on tukemassa hoitoa.

4. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhoolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä. Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen työntekijöiden sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhoollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhoollissa keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

4.1 Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseen

Oppilas- ja opiskelijakuntatoiminnan lisäksi opetuksen ja koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että huoltajille, oppilaille ja opiskelijoille annetaan mahdollisuus osallistua koulun tai oppilaitoksen toimintaan ja kehittämiseen sekä ilmaista mielipiteensä oppilaiden tai opiskelijoiden asemaan liittyvistä asioista. Lisämessä lasten ja nuorten vaikutusmahdollisuuksia pyritään aktiivisesti lisäämään. Koulun oppilaskunnan edustus osallistuu koulukohtaisen yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän toimintaan ja osaltaan edistää osallisuutta ja hyvinvointia koulussa. Myös vanhempien osallisuutta edistetään. Lisämessä vanhemmat voivat osallistua koulukohtaisen yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän toimintaan esimerkiksi vanhempainyhdistyksen kautta. Oppilaat ja huoltajat voivat olla osallisena opiskeluhoollon kehittämisessä myös palautekyselyjen kautta. He osallistuvat kehittämiseen mm. hyvinvointikyselyjen kautta.

Yksilökohtaisessa oppilashuollossa vanhemmat osallistuvat monialaiseen asiantuntijaryhmään yli 12-vuotiaan oppilaan suostumuksen kautta. Oppilaan osallisuutta häntä koskeviin asioihin pyritään tuomaan paremmin esiin suostumusmenettelyn kautta. Yksilökohtainen opiskeluhoolto järjestetään oppilaiden tarpeiden mukaan ja silloin hänellä on mahdollisuus päättää, ketkä henkilöt osallistuvat häntä koskevien opiskeluhooltoasioiden käsittelyyn.

Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja menettelytavoista tiedotetaan erilaisten tiedotteiden ja koulun kotisivujen kautta, Wilman avulla sekä erilaisten tilaisuuksien ja tapahtumien kautta. On tärkeää, että oppilaat ja huoltajat ovat tietoisia heidän vaikutusmahdollisuuksistaan kouluissa.

Kouluissa toimii koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä, joka laatii koulun opiskeluhuollon vuosikellon yhteistyössä koulun henkilöstön kanssa. Koulukohtainen opiskeluhuollon vuosikello on osa lukuvuosisuunnitelmaa, ja sen toteutumista arvioidaan lukuvuosisuunnitelman yhteydessä koulukohtaisen opiskeluhoitoryhmän toimesta.

Erilaisista mittauksista saatavaa seurantatietoa voidaan hyödyntää koulun opiskeluhuollon kehittämisessä. Keskeisistä tuloksista tiedotetaan oppilaille, huoltajille ja muille yhteistyötahoille. Kouluyhteisössä opiskeluhuollon toteutumista seuraavat opettajat sekä muu koulun henkilökunta.

4.2 Koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä

Kaikkien koulussa oppilaiden kanssa työskentelevien sekä opiskeluhoitopalveluista vastaavien viranomaisten ja työntekijöiden on tehtävissään edistettävä oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvointia sekä kotien ja koulun välistä yhteistyötä. Koulun henkilökunnalla on ensisijainen vastuu oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, 4 §)

Rehtori vastaa opiskeluhuollon lainmukaisesta toteuttamisesta koulussa. Samalla hän huolehtii opetuksen järjestäjän asettamien tavoitteiden ja määräyksien noudattamisesta. Rehtorilla on siten kokonaisvastuu koulun hyvinvoinnista ja turvallisuudesta.

Lukuvuoden aluksi rehtori varmistaa henkilöstön osaamisen ja perehdytyksen yhteisöllisessä työssä. Hän huolehtii myös opiskeluhoitoryhmän eri toimijoiden tehtävänkuvien selkeydestä yhteisöllisen työn kokonaisuudessa.

4.3 Opiskeluhuollon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä

Perusopetuslain mukaan oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaisen opetuksen ohella oppilaanohjausta ja riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea koko perusopetuksen ajan. Tukea on

annettava heti, kun tuen tarve ilmenee. Tuen tarve voi vaihdella vähäisestä vahvempaan tai oppilas voi tarvita useita tukimuotoja yhtä aikaa. Koulun antama tuki riippuu vaikeuksien laadusta ja laajuudesta. Tuen tarpeen varhaiseksi havaitsemiseksi oppilaan tilannetta tulee seurata ja aloittaa tuen antaminen heti, kun siihen ilmenee tarvetta.

Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä tarpeiden selvittämisen, että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta. Oppilaan saaman tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Tukimuotoja käytetään sekä yksittäin että yhdessä toisiaan täydentävinä. Tukea annetaan niin kauan ja sen tasoisena kuin se on tarpeellista.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen kolme tasoa ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Näistä oppilas voi saada kerrallaan vain yhden tasoista tukea. Lisäksi oppilas voi saada perusopetuslaissa säädetyn oppimisen ja koulunkäynnin tuen rinnalla oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa säädettyä yksilökohtaista opiskeluhuoltoa.

Hyvin suunniteltu monitoimijainen tuki ja yhteistyö auttavat lasten ja oppilaiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemista. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki suunnitellaan pedagogisiin asiakirjoihin, jotka ovat salaisia. Niitä lukevat vain huoltajat, oppilas ja oppilasta opettavat opettajat sekä mahdollisesti muut toimijat siltä osin, mitä esimerkiksi koulupsykologi tai kuraattori tarvitsee tietoa työsssänsä. Monialaisuus ja monitoimijaisuus, moniammatillinen yhteistyö tuen suunnittelussa toteutuu usein myös konsultoiden. Tuen suunnittelussa ja kirjaamisessa näiden em. työntekijöiden mukana olo on aina tapauskohtaista. Tuen tarkastelussa ja suunnitelman päivittämisessä on opettajan lisäksi mukana lapsi tai nuori, huoltajat ja mahdollisesti huoltajan luvalla myös muut ammattilaiset, jotka työskentelevät lapsen tai nuoren kanssa.

Tehostettu tuki

Tehostettu tuki on oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin jatkuvampaa, voimakkaampaa ja yksilöllisempää tukemista. Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti yhteistyössä opiskeluhuollon ammattihenkilöiden kanssa. Tehostettua tukea annetaan oppilaalle laadittavan oppimissuunnitelman mukaisesti. Yhteistyö ja suunnitelmallisuus ovat tehostetun tuen toteutumisen edellytys.

Erityinen tuki

Jos oppilaalle annettu tehostettu tuki ei riitä auttamaan oppilasta selviytymään koulutyöstä, tehdään

hänelle pedagogiseen selvitykseen perustuva erityistä tukea koskeva hallintopäätös. Päätöksen tekee toimialajohtaja pedagogisten asiakirjojen ja lausuntojen perusteella. Oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS), josta on käytävä ilmi erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen. Erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta oppilaan tarvitsemasta, perusopetuslain mukaan annettavasta tuesta. Erityisopetus ja oppilaan saama muu tuki muodostavat järjestelmällisen kokonaisuuden.

Joustava perusopetus

Joustava perusopetus on tarkoitettu niille 7–9-luokkien oppilaille, joilla on alisuoriutumista ja heikko opiskelumotivaatio sekä oppilaille, joiden arvioidaan olevan vaarassa syrjäytyä jatkokoulutuksesta ja työelämästä. Opetuksessa korostuu moniammatillinen sekä eri hallintokuntien ja organisaatioiden välinen yhteistyö.

Joustavan perusopetuksen toiminnan tavoitteena on vähentää perusopetuksen keskeyttämistä ja ehkäistä syrjäytymistä. Kyseisellä toiminnalla tarkoitetaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan järjestettävää opetusta ja oppimisen ja kasvun tukea. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden opiskelumotivaatiota ja elämänhallintaa. Perusopetuksen oppimäärän suorittamisen lisäksi oppilaita tuetaan, kun he siirtyvät seuraavaan koulutusvaiheeseen ja edistetään heidän valmiuksiaan menestyä opiskelussa. Juhani Ahon koulussa joustavan perusopetuksen oppilaat opiskelevat yleisopetuksen opetussuunnitelman mukaan pääsääntöisesti integroituna perusopetusryhmiin.

Joustavan perusopetuksen oppilaalla on oikeus säädösten mukaiseen oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, ohjaukseen ja opiskeluhooltoon. Koulu kirjaa lukuvuosisuunnitelmaan eri toimijoiden yhteistyön, vastuut ja työnjaon.

Sairaalakouluopetus

Oppilaan omalla koululla ja sairaalakoululla on velvollisuus yhteistyöhön siirryttäessä sairaalaopetukseen ja sieltä takaisin omaan kouluun. Tarvittaessa sairaalakoulun poliklinikat ja osastot toimivat konsultoivana tukena myös koulupolun jatkossa. Lisämessä perusopetuksessa käytössä olevassa Tuen käsikirjassa kuvataan, miten yhteistyö ja oppilaan tukeminen hoidetaan oppilaan siirtyessä omasta koulustaan sairaalaopetukseen ja palatessa jälleen omaan kouluun.

4.4 Yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi

Yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa voi olla osa koulun yhteisöllistä opiskeluhuoltotoimintaa tai yksittäistä toimijan kanssa sovittua toimintaa. Yhteistyössä toimijoita ovat esimerkiksi kaupungin vapaa- aikatoimi, seurakunta, nuorisotoimi ja eri järjestöt. Erilaisilla yhteistyön muodoilla ja hankkeilla pyritään ehkäisemään esim. nuorten syrjäytymistä ja kohdentamaan tukea ja valistusta koulun arkityön oheen. Syrjäytymisen ehkäisemiseen pyritään Jopo-toiminnalla perusopetuksen, toisen asteen sekä ammattikorkeakoulun toimijoiden kanssa.

Koulu tekee yhteistyötä perhesosiaalityön ja lastensuojelun kanssa. Koulussa sosiaalityötä edustaa koulukuraattori. Lisäksi oppilaita ja heidän perheitään voidaan ohjata perhekeskuspalveluihin, esim. perheneuvolaan. Poliisin ja Ankkuri-toiminnan kanssa tehdään yhteistyötä tarvittaessa. Nykyisin entistä useammin koulu ja poliisi joutuvat vaihtamaan tietojään oppilaisiin kohdistuvista uhkista. Omaisuus-, väkivalta- ja alkoholirikkomusten lisäksi kuvaan ovat tulleet huumeet, jotka vaativat opettajien ja muun henkilökunnan valppaana oloa. Päihdekasvatustyö on osa yhteisiä toimintatapoja kouluissa Pohjois-Savon hyvinvointialueen ja Iisalmen kaupungin nuorisopalvelujen kanssa.

Nuorisotoimi

Nuorisotyön järjestämä yhteistyönmuoto on esimerkiksi Twist-kesätyötoiminta, joka tarkoittaa kuuden työpäivän palkallista kesätyöjaksoa 7.-8. -luokkalaisille kesä-heinäkuussa.

Nuorten ehkäisevä päihdetyö

Nuorten ehkäisevä päihdetyö toimii matalan kynnyksen periaatteella kannustaen nuoria päihteettömyyteen, vahvistaen nuorten itsetuntoa sekä vaalimaan omaa hyvinvointiaan ja tukemaan nuoria heidän oman kehitystasonsa mukaisesti. Nuorten ehkäisevä päihdetyö on keskustelua ja keinojen löytämistä, yhdessä pohtimista ja ratkaisujen oivaltamista. Työssä nuoret kohdataan ryhmissä, mutta heillä on myös mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun niin halutessaan. Nuorten ehkäisevä päihdetyö pitää kouluilla teemaan liittyviä tunteja, on mukana vanhempainilloissa ja koulujen yhteisissä teemapäivissä. Yhteyttä voi ottaa koulun henkilökunnan lisäksi nuori itse tai hänen huoltajansa.

Etsivä nuorisotyö

Etsivä nuorisotyön tavoitteena on olla läsnä nuorten keskuudessa ja tarjota mahdollisuus turvalliseen ja luottamukselliseen aikuiskontaktiin. Etsivä nuorisotyö tarjoaa nuorelle varhaista tukea, jos nuori sitä itse haluaa. Etsivä nuorisotyö tukee yli 16-vuotiaita ja alle 29-vuotiaita nuoria aikuisia, joiden asiat syystä tai toisesta ovat ajautuneet umpikujaan. Palvelu on maksutonta ja luottamuksellista.

Lastensuojelu, perhesosiaalityö, perheneuvola, lasten- ja nuorisopsykiatrian poliklinikat

Koulu tekee yhteistyötä lapsen ja nuoren yksilöllisen tarpeen mukaan myös lastensuojelun ja perhesosiaalityön kanssa. Perhesosiaalityö voidaan kutsua mukaan koulupalavereihin tarpeen mukaan, erityisesti silloin kun on huoli oppilaan säännöllisestä koulukäynnistä ja jaksamisesta. Koulu osallistuu tarpeen mukaan verkostopalavereihin niin perheneuvolan kuin lasten- ja nuorisopsykiatrian poliklinikan kanssa.

Erikoissairaanhoido

Erikoissairaanhoidossa olevan esi- tai perusopetuksessa olevan oppilaan opetus järjestetään ensi sijassa oppilaan omassa koulussa. Sairaalan sijaintikunnalla on kuitenkin tarvittaessa velvollisuus järjestää opetusta. Tämä koskee myös avohoidossa olevan oppilaan opetuksen järjestämistä.

Ankkuritoiminta

Ankkuritiimin poliisin ja nuorisotyöntekijän työ kohdentuu alle 18 vuotiaisiin lapsiin ja nuoriin. Ankkuritiimin toiminnan tarkoituksena on ehkäistä lasten ja nuorten syrjäytymistä seuraavin toimenpitein: varhainen puuttuminen alaikäisten rikolliseen käyttäytymiseen, nuoren asiakkaan kokonaisvaltaisen elämäntilanteen ja avun tarpeen selvittäminen sekä tarkoituksenmukaisen avun/tuen piiriin ohjaaminen. Lisäksi ankkuritiimien tehtäviin kuuluu sisäisen turvallisuuden lisääminen moniammatillisella yhteistyöllä ja jalkautumalla nuorten pariin. Osalla kouluista Ankkuri-toiminta kuuluu osana laajaan yhteisölliseen opiskeluhooltoimintaan.

4.5 Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille

Opetuksen järjestäjällä on vastuu siitä, että oppilaille ja heidän huoltajillaan on tieto koulun ja sen oppilaiden käytettävissä olevasta opiskeluhoollosta. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, 11 §)

Koulun opiskeluhooltoryhmä huolehtii opiskeluhooltoon liittyvästä tiedottamisesta osana koulun

kokonaisviestintää. Ryhmä koordinoi tiedottamista, suunnittelee sen rakenteet, muodot ja menetelmät sekä sopii tiedottamisen aikatauluista ja vastuista. Vuosikello on tähän hyvä työväline. Ajantasainen ja riittävä tiedottaminen on edellytys opiskeluhoollollisen tuen saavutettavuudelle ja oppilaiden, huoltajien, opiskeluhoollossa toimivien ammattilaisten sekä muiden yhteistyötahojen osallisuudelle.

Opiskeluhoollon perustiedotteiden lähettäminen ajoittuu syyslukukauden alkuun. Koulussa tulee olla valmius tiedottaa myös odottamattomista ja ei-toivotuista tilanteista kuten kriiseistä.

Oppilaille ja huoltajille opiskeluhoollto on käsitteenä ja käytännön toimintana vieras. Heille sekä yhteistyökumppaneille on tärkeää kertoa millä tavoin koulussa huolehditaan sekä yhteisön että yksittäisten oppilaiden hyvinvoinnista ja terveydestä.

Tiedottamisen sisältöjä:

- Kuntakohtaisesti sovitut opiskeluhoollon toimintatavat: Esim. poissaolojen ennaltaehkäiseminen ja poissaoloihin puuttuminen
- Yhteisöllinen opiskeluhoollto ja osallisuus: Koulun yhteisöllisen opiskeluhoollon sisällöt sekä oppilaiden, huoltajien, henkilöstön ja sidosryhmien osallisuus
- Opiskeluhoollon palvelut: Tieto oikeudesta opiskeluhoollon palveluihin ja niihin hakeutumisesta, tieto eri ammattilaisten tehtävistä ja tavoitettavuudesta (esim. yhteystiedot), yksilökohtaisen työn lähtökohdat: vapaaehtoisuus, perustuminen suostumukseen ja luottamuksellisuus
- Opiskeluhoolltoryhmän toiminta: Ryhmän kokoonpano, kokousaikataulut, tehtävät ja toimintatavat. Tieto mahdollisuudesta ja tavoista tuoda opiskeluhoolltoryhmän keskusteluun toivomiaan asioita.
- Kouluympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastukset: Tarkastuksesta ja sen tuloksista tiedotetaan koulu yhteisön jäsenille, huoltajille ja yhteistyökumppaneille.
- Ajankohtaiset hyvinvointia uhkaavat ilmiöt: Esim. epidemiat, lisääntynyt päihteiden käyttö, kiusaaminen
- Kriisi-, uhka- ja vaaratilanteet. Koulussa sovitaan erikseen em. tilanteissa viestimisestä huomioiden eri toimijoiden, kuten opetustoimen johdon, poliisin tai pelastustoimen, välinen vastuunjako
- Tiedonkeruut: Erilaisten hyvinvointi- ja palautekyselyjen aikataulut, toteuttaminen ja tulokset. Miten tulosten käsittelyyn on mahdollista osallistua. Millaisiin toimenpiteisiin tulokset johtavat koulussa.

Koulupolun eri vaiheissa oppilaat tarvitsevat erilaista tietoa. Tiedottamisessa huomioidaan oppilaiden ikä ja kehitystaso, mahdolliset toimintarajoitteet sekä kulttuuriset ja kielelliset tekijät. Opiskeluhoollon palveluiden ammattilaiset kertovat oppilaille palveluistaan ensimmäisestä luokasta alkaen. Säännölliset vierailut luokissa tavoittavat myös koulun uudet oppilaat. Myös huoltajien mahdolliset toimintarajoitteet sekä kulttuuriset ja kielelliset tekijät huomioidaan tiedottamisessa. Tietoa voidaan jakaa esimerkiksi

- oppitunneilla, välitunneilla ja tapahtumissa
- ilmoitustauluilla
- tiedotteissa
- vanhempainilloissa
- koulun kotisivuilla
- kodin ja koulun välisten sähköisten viestintäjärjestelmien avulla (esim. Wilma).

Koulun kotisivuilla kuvataan opiskeluhoitoa, opiskeluhoitoryhmän tehtäviä ja opiskeluhoitopalveluita. Sähköiseen viestintäkanavaan voidaan sijoittaa opiskeluhoitoa koskevia pysyviä sekä ajankohtaisia tiedotteita. Työnjaosta sisällön tuottamisessa ja sen päivittämisessä sovitaan opiskeluhoitoryhmässä.

Hyviä käytäntöjä

- Oppilaille voidaan tehdä omia tiedotteita, teemallisia välitunti-infoja tai videoita. Oppilaat voivat myös itse muokata tiedotteita osana eri oppiaineiden, kuten äidinkielen, opetusta.
- Luokanopettaja tai -valvoja voi pitää tietoiskuja opiskeluhollosta omalle luokalleen. Oppilaiden kanssa pohditaan yhdessä, mistä asioista he erityisesti toivovat tietoa. Tietoiskun voi pitää myös opiskeluhoitoryhmän oppilasjäsen.
- Opiskeluhoitoryhmä voi ideoida ja järjestää koulun arkeen sopivia tapahtumia ja teemapäiviä, joissa opiskeluhoito ja sen toimijat tulevat tutuiksi. Ideoinnissa kannattaa hyödyntää oppilaiden luovuutta ja järjestämisessä heidän osallisuuttaan.
- Välituntiin ajoittuvat oppilaille tarkoitetut ”opiskeluhoitokahvilat” ovat tehneet opiskeluhoiton palveluja ja asiantuntijoita helpommin lähestyttäviksi monissa kouluissa.
- Opiskeluhoitoryhmän toiminnasta ja kokouksessa käsitellyistä asioista voidaan tiedottaa esimerkiksi luokanvalvojen tunneilla, opettajankokouksissa, vanhempainilloissa ja koulun vanhempainyhdistyksen kokouksessa.

5. Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, johon kuuluu fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus. Turvallisuuden varmistaminen edellyttää opetuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista koulujen kanssa.

Opetuksen järjestäjä perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtii tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä.

5.1 Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
(erillinen liite)

5.2 Kriisisuunnitelma (suunnitelma kriisi-, uhka- ja vaaratilanteiden varalle)
(erillinen liite)